

572/
1974/2

ՀԱՅԿԵՍՏԱՆԻ
ՆՈՒՆԱԳՐԱԿԱՆ
ՆՈՒՄԱՐ 2

Ծ

1974 ՄՅՍԵՅՅՅՈՒՆ N10

ՀԱՅԿ

ნახტი თაგვ სუიფვილი

შენ გაეზარდე დედას

ნოღარ შაშანაძე

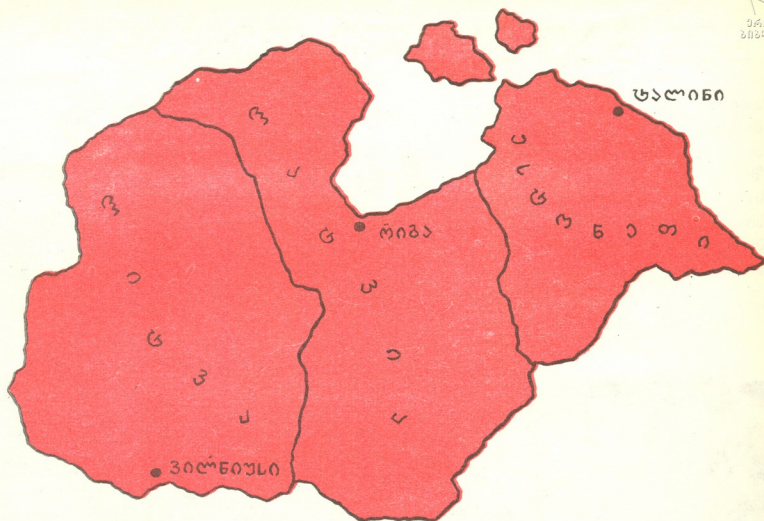
აფერუმ შენსა ბიჭობას,
ბიჭუნავ ცეროფნავ,
ახალი ჩანთა გკილია,
შიგ გიღვეს „დედაენა,“
სკოლიდან მოგაქვს ხუთები,
სიხარული და ღზენა,
მამულზე ღეჭებს ტიკტიკებ,
არ მოგვღალა ენა,
შენ გაეზარდე დედას,
შე, ღერის აღმაფრენავ.

ნახატი ზაურ ლინსაძისა

12.447

შენ გაეზარდე დედას
შე, ღერის აღმაფრენავ

კახეთი

ქვენი სემოქო

ლაგვია

ლატვიის საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა შეიქმნა 1940 წელს. რესპუბლიკა იყოფა 26 რაიონად. მოსახლეობა — ორმილიონნახევრამდე კაცი.

დედაქალაქი — რიგა.

ლიგვა

ლიტვის საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა შეიქმნა 1940 წელს. რესპუბლიკა იყოფა 44 რაიონად.

მოსახლეობა — სამ მილიონზე ცოტა მეტი.

დედაქალაქი — ვილნიუსი.

ესტონეთი

ესტონეთის საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა შეიქმნა 1940 წელს.

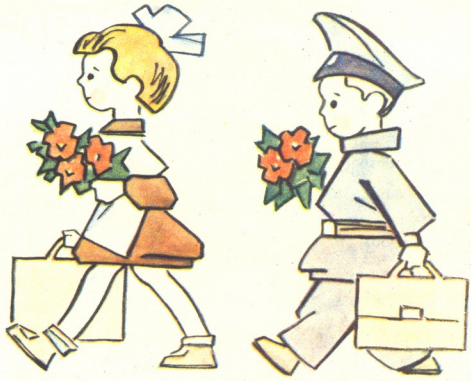
რესპუბლიკა იყოფა 39 რაიონად. მოსახლეობა — ორმილიონამდე კაცი.

დედაქალაქი — ტალინი.

პირველი კლასი

ლირა პასიჟიანი (ლატვია)

ჩვენ სკოლა გვაქვს ახალი,
ღამაში და მაღალი.
რაა გასაკვირველი —
მოგვწონს სიტყვა პირველი,
ციფრიც მოგვწონს პირველი;
ანბანს ვიწყებთ ხვად,
ზეგ დავიწყებთ თვლას.

ზღარბი და დათვი

ესტონური ხალხური ზღაპარი

ზღარბი შორეული მოგზაურობიდან დაბრუნ-
და და დათვს მიაქვთხა.

— შენს ბუნავში ერთი პატარა კუთხე იქნებ
ჩემთვისაც გამოძებნო, სიცივისაგან რომ არ გა-
ვიყინოო! — თხოვა ზღარბა დათუნისას.

დათვს შეეცოლა ზღარბი და ბუნავში შეიბა-
ტიჟა.

გავიდა რამდენიმე დღე. ზღარბი გათბა, მო-
ღონიერდა, აიბურძენა. ისე მოშინაურდა და გა-
თამამდა, გეგონებოდათ, დათვი კი არა, ზღარ-
ბია მასპინძელიო.

— ჩემო ძვირფასო სტუმარო, — უთხრა ერთ-
ხელ დათვმა, — როგორც ხედავ, ჩემი ბუნავი
ვიწროა, ორივე ვერ ვეტყვით, კარგი იქნება, თუ
შენს გზას ეწვევო.

— მეც მაგას ვფიქრობ, — მიუგო ზღარბმა, —
ამ ბუნავში მარტო მშვენივრად მოვთავსდები.
მოდე და, შენ წადი სხვაგანო.

დათვს უნდოდა, ზღარბისთვის საკადრისი ბა-
სუნი გაეცა, მაგრამ ზღარბმა ეკლები წამოჰყარა
და დათვი ახლოსაც არ მიუშვა. რალას იზამდა
დათუნია, ადგა და ახალი ბუნავის ძებნას შე-
უღდა.

ამაზე იტყვიან: გარეული მოვიდა, შინაური
გააგლო!

ღივჯური სხარჯუდა

ერთმა ბატონმა მხატვარი დაიბარა და
უბრძანა, ოთახის კედლებზე დათვები დამი-
ხატო.

— ჯაქვებით დაეხატო დათვები, თუ უჯა-
ქვოდო? — იკითხა მხატვარმა.

ბატონმა იფიქრა, ჯაქვებიანი დათვების
დახატვა უფრო ძვირი ეღირებაო და უჯაქ-
ვოდო, — უბრძანა.

მხატვარმა შეასრულა ბატონის ბრძანება
და წავიდა.

გავიდა ცოტა ხანი და დათვები კედლები-
დან გაჰქრნენ: მხატვარს ისინი უხვიროო სა-
ღვებავით დაეხატა და მალე გამოხუნდა.

ბატონი განრისხდა, მხატვარი დაიბარა და
პასუხი მოსთხოვა:

— რად მირისხდებით, ბატონო! თქვენ
უჯაქვოდო დათვების დახატვა მიბრძანეთ. ჰო-
და, რახან დათვები დაბმულნი არ იყვნენ,
აღვინე და, ტყისაკენ მოუსვებსო.

ამ ხუმრობაზე ბატონმა ბევრი იცინა და
მხატვარს ჯაქვებიანი დათვების დახატვა
უბრძანა.

დათუჩელა

ნიკოლოზ ჩაჩავა

დათუჩა, დათუჩელა
ვერ გაძღა თაფლის ჭამითა.
ვერ ამოსვლინა თათებით,
ვერ ამოსხაზა ჯამითა.

რაც ჭამა,

ჭამა,

ჭამა და

ბურღღუნ-ბარბაცით წაჴიდა.

იქნება განდა ავადა

ჩუმიდ და თავისთავადა.

არა,

აი რა მომხდარა:

დათუ დამთვრალა თაფლითა,

სე ძირინანდ მოთხარა,

ტოტეები სულ ძთლად დაფლითა.

და შერე დაუძინია

დათუნას, დათუჩელასა.

ასლა ვერაფერს დააკლებს

ვეღარც შეკლეს, ვეღარც შეკლასა.

ნახიტი უღუარე აგოჴაჴისა

როგორ სხვებუ პური

ნახატი თეიმურ ჩირინაშვილისა

ლილა პარპი

დედამ სუფრა გაშალა. მაგიდაზე პური შე-
მოდგა.

საიდან მოიტანა პური? მიბასუხებთ:—მა-
ლაზიიდანო. მალაზიაში საიდანღა გაჩნდა?—
პურის ქარხნიდან, არა?

...ვინც სოფელში ყოფილა, ალბათ უნახავს
აღღანებული პურის ყანები, ზღვასავით რომ
ღელავენ. მაგრამ რამდენი ჯაფაა დახარჯუ-
ლი მის მოვლა-პატრონობაზე: უნდა მოხნა,
დაფარცხო, დათესო... გამოზაფხულზე ნათე-
სი მწვანედ აბიბინდება, წამოიზრდება, და-
თავთავდება და დაპურდება. ჰოდა, დაიწყება
მკა, ლეწვა, განიავება-გასუფთავება: გადარ-
ჩეულ ხორბალს წისქვილკომბინატებში გზავ-
ნიან დასაფქვავად.

მერე კი ფქვილით სავსე ტომრები პურის
ქარხნებისაკენ მიემართებიან.

პურის ქარხანაში განსაკუთრებული სინათ-
ლე და სისუფთავეა. სარკესავით პრიალებს
კედლები და იატაკი. მანქანებთან თეთრხა-
ლათიანი ადამიანები ტრიალებენ. ქარხნის
დასათვლიერებლად მოსული სტუმარიც
უსათუოდ თეთრ ხალათში უნდა გამოეწყოს.

ფქვილი ავტოციტრნებით მოაქვთ ქარხანაში, აქ მას სკრიან და ასუფთავებენ.

გაცილი ფქვილი გრძელი ღარით ორმოვებში ჩადის, რომლებსაც სილოსები ჰქვია. სილოსებში ფქვილი, საფუარი და წყალი ნელ-ნელა ირევა ერთმანეთში და ცომად იქცევა. აქედან ცომი ჩანებში გადადის, სადაც ოთხ საათსა თბილ ოთახში. ჩანებიდან დუღუნი და ბუზბუყი ისმის: ეს ცომი ფუვდება, პური ფაფუკი და რბილი რომ გამოვიდეს. ოთხი საათის „დასვენების“ შემდეგ, ცომი ახალი „მგზავრობისათვის“ ემზადება.

ახლა ცომსაზელი მანქანების ჯერი დგება: სხვადასხვა ფერისა და ხარისხის ცომი სხვადასხვა მანქანაში იზილება. აღმაინს რკინის მკლავიც რომ ჰქონდეს, ამდენ ცომს მაინც ვერ მოზღოს. ეს პატარ-პატარა მანქანები კი სწრაფად და შეუსვენებლივ ზელავენ და ცომსაჭრელი მანქანისაკენ ულოცავენ გზას. მანქანა ცომს კარგი დიასახლისივით, თანაბარ ნაწილებად ქრის, მერე კი კარადებზე აწყობენ. კარადებზე ცომი 40—45 წუთს კიდევ „ისვენებს“, მერე ტაფებზე გადააქვთ და პირდაპირ ლუმელში უქრავენ თავს.

ლუმელს დიდი წითელი თვალივით ვიწრო ბრღვეილა ნათურა აქვს. ნათურა რომ აინთება, იმისი ნიშანია, უკვე გამოცეხვი, ამომიღეთო! რალაც ნახევარ საათში დაბრაწულ პურს ტაფიდან გადმოაპირქვავენ და საზიდისაკენ გზავნიან. საზიდი წიგნის თაროებს მოგაგონებთ, ოღონდ ამ თაროებზე წიგნების ნაცვლად პურები აწყვია. თაროებზე ახლად-გამომცხვარი პური გრილდება და მალაზიებს ეგზავნებათ.

თქვენ პურის ქერქი უფრო გიყვართ, რადგან გემრიელია და თან მუქი, მოწითალო ფერისაა. თუ იცით, რატომ? ქერქს მეტი სითბო მოხვდა და შაქარი გამუქდა. რა უნდოდა იქ შაქარს? ვინმემ ხომ არ ჩაყარა ცომში? არა, შაქარი სახამებლისაგან მიიღება, სახამებელი კი ყველა ფქვილშია.

აი, ქარხანასთან ჩამწკრივებული მანქანები, ზედ დიდი ასოებით აწერია „პური“.

ეს მანქანები მალაზისაკენ მიიჩქარიან, რომ თქვენს მაგიდას ახალი პური არ მოაკლდეს!

ფოტო ლეან ნიკანუშიძის

— რას აკეთებ, მანანა?
— ოჰ, შენა ხარ, მაიკო?
მომეხმარე დიიკო,
მოსავალი ავიღოთ!

უამრღვრეობა

ქ. გომიასვილი

მოაქვთ და მოაქვთ ყურძენი,
მიდამო ქარვისფერია,

სოფელში მაკურის სუნი დგას,
გოგო-ბიჭები მღვრიან.

ლორის სიზმარი

მედი პარკი

ო,
ხო,
ხო,
ხო,
ჩა ჩეხვია!
ჩა კაფვია!
ჩა ეახისა..
კაბა
კაბით
დატრალდა—
ქათამს
უბნებს
ნაჯახინს..
ხატმა
შუბი
მოიშარჯვა,
მიმალს
გულში
დატაკა!
ატედა ერთი ღრიაწყელი,
ატედა ერთი დაკა-დაკა!..

ო,
ხო,
ხო,
ხო,
ჩა ვრგვინვია!
ჩა ვრტუნია!
ჩა ხანზარია!..
ინდურმა
შტრბის ბუნავს
დღეშიანა
ხარხანია!..

აირია
შტრა-მოუვარე,
ვერ ცნობლობს
ძალლი პატრონს..
ლავკი
ჰასთან
ატეზულა
და ძაღლობს
გულში ნატრობს!..

ნახტი თაგვი ხათხათილია
კარგის
2023-01-01

თვითონ ძაღლი
კატის
ცეცა,
ღიღიღი
კბილით
კატა...
ზრდობის ველზე
დაცემულებს
ერთი
მხებერპალიც
მეგზატა!..

იწვა ღორი
და ამაჯარი
სიწმით მქონდა
სხვებ თავი...
ლორს ეგონა
— შარტო მემო
დამარტებოთ სილაფევი!..

გაიღვიძა
და რას ზედავს
არგინ
აჩვის
აჩის ერჩის,—
კურდღელს,
კატის,
ძაღლს და ქათამს,
თანხობა აქეთ
ერთმანეთში.

ლორმუცელა
რომ ნატრობდა
სხვათა ლუკმის,
სხვათა ხაფანს,—
მისი წილი
სილაფევიც
სულ გოჭუნებს
შევეტკვიფათო...

კეთილი ბებერი ბუები

რეჟისორი ნინო შვილიძე

ნახატები მინანო მოჩილაძისა

რასაც ახლა ვიამბობ, ზღაპარი არ არის, თუმცა, შეგიძლია, ზღაპრადაც ჩათვალო.

იყო ორი ბუ, ძალიან ბებერი და საბრალობელი ბუ. შვილები აღარ უჩნდებოდათ, ისხდნენ ვეება მუხის ფულუროში და ან ეძინათ, ან არადა, თავიანთ უბედურებაზე ბუზღუნებდნენ:—შუ-ბუ! შუ-ბუ! ბუ! ბუ!—რალა ჩვენი სიცოცხლე, რისთვისღა ვარსებობთ ქვეყანაზეო.

როცა შებინდებოდა, ფაფხურით, აქეთ-იქით ქანაობით მივიდოდნენ ფულუროს პირას, გადაიხედავდნენ დაბლა, რამდენჯერმე ღრმად ჩაისუნთქავდნენ სუფთა ჰაერს, ფრთებს შეატოკებდნენ, გასწევ-გამოსწევდნენ და მერე ერთმანეთის მიყოლიებით გამოფრინდებოდნენ გარეთ.

— შუ-ბუ! შუ-ბუ!—მძიმედ დაფარფარებდნენ ტყით შემოზღულულ ველებში და ეწე-

რებში, ავიგვიზებული ყვირთელი თვლებით ეძებდნენ თავგებს; ხან მიწაზე ჯდებოდნენ, ხან ისევ აფრინდებოდნენ; თუკი თითო თავგს მაინც მოინადირებდნენ, ამითაც დიდად კმაყოფილი იყვნენ,—ბებრებს ხომ ძალიან ცოტა საქმელი ჰყოფნით, ბუებსაც და ადამიანებსაც!—გათენებისას დაბრუნდებოდნენ თავიანთ ფულუროში და ისხდნენ და ისხდნენ,—ან ეძინათ, ერთმანეთისთვის ზურგშექცევულს, ან არადა, ძილითაც გულგადალაღეულები, ისევ თავიანთ უბედობაზე იწყებდნენ ბუზღუნს.

— შუ-ბუ-ბუ! შუ-ბუ-ბუ!
მაგრამ ერთ საღამოს მათ ცხოვრებაშიაც მოხდა ახალი ამბავი.

ის იყო, ბებერი ბუები ფულუროდან უნდა გამოფრენილიყვნენ, რომ უჩვეულო ხმა შემოესმათ. გაიხედეს გარეთ, გადასწიეს ღილი,

ძალიან ადვილად მოძრავი თავები, ჩაიხედეს ძირს და რას ხედავენ: მთლად პატარა ბავშვი, ძალიან ლამაზი პატარა ბავშვი,—რომ ვერც კი გაარჩევ, ბიჭია თუ გოგო,—შემოსულა ტყეში, დგას, ძლივს დგას მუხის ძირას, ხმელ ფოთლებში და ბალახებში, ფუნჩულა ხელები თვალებთან მიუტანია და ტირის, ტირის.

ბებერმა ბუებმა ერთმანეთს შეხედეს,—ამ ბავშვს აქ რა უნდაო,—მაგრამ რადგანაც არც ერთმა იცოდა ეს და არც მეორემ, ისევ ძირს დაიწყეს ყურება.

იტერა პატარა ბავშვმა, დაიღალა ტირილით, დაიწყო ქანაობა, ჩაჯდა ბალახებში, იქაც იტერა, ჩამოუცვივდა ხელები მუხლებზე, ჩაეკიდა თავი, ჩაწვა ბალახებში, მოიკუნტა, ისედაც პატარა, მთლად დაპატარავდა და იმ ტირილსა და სლუკუნში ჩაეძინა.

ბებერი ბუები ერთმანეთს უყურებდნენ გიზგიზა ყვითელი თვლებით, რა ვქნათ როგორ მოვიქცეთო.

- შესცივდება.—თქვა დედა ბუმ.
- შესცივდება.—მიუგო მამა ბუმ.
- დამდამობით ახლა უკვე ძალიან ცივა.
- მართალია, დამდამობით ძალიან ცივა.
- გათენებისთვის შეიძლება თრთვილიც კი დადოს.
- შეიძლება, ნამდვილად დასდებს.
- მაშინ ხომ მთლად გაიყინება?
- გაიყინება, გაიყინება,—ორჯერ გაიმეორა მამა ბუმ.
- მერე რა მშვენიერი ბავშვია!
- პატარა ყველა მშვენიერია.
- მაგასაც ხომ დედა ეყოლება?

- დედაც ეყოლება და მამაც.
- ჩაფრინდეთ და ფრთები გადავაფაროთ.
- გადავაფაროთ, გადავაფაროთ.

ფულუროდან გამოფრინდნენ, ერთი-ორ-ჯერ შემოუარეს წრედ, — შუ-ბუ! შუ-ბუ! — დასძახოდნენ მძინარე ბავშვს, ფრთები სულ ახლოს მიჰქონდათ, მათი ნიავი თმას უცახ-ცახებდა, მაგრამ ბავშვი არ გატოკებულა. პაშინ ერთი წინ ჩაუჯდა, მეორე — უკან — ვეე-ბერთელები, თვალები დაპლაპებულები, მთლად ყურადღებად ქცეულნი, იქაც რამდენ-ჯერმე გაიმეორეს: — შუ-ბუ! შუ-ბუ! და რაკი ბავშვმა არც ახლა შეატოკა არაფერი, ფრთხილად, აქეთ-იქით გადაწვევ-გადმოწვევით მიუახლოვდნენ, გაშალეს დიდი, მსუბუქი, თბილი ფრთები, ბავშვს მთელ სივრცეზე გადააფარეს და ასე გაშეშდნენ.

ჰო, რა მშვენიერი სანახავეები იყვნენ ერთ-მანეთისთვის ყბა-ყბას მიდგმული ორი თვალებიზივია ბუ და მათი ფრთების ქვეშ მძინარე ბავშვი!

ამოვიდა მთვარე, ამოჰყვა მუხებისა და რცხილების ერთმანეთში გადახლართულ ტოტებს. ბალახებს ჯერ ცვრის წვრილ-წვრილი წვეთები დაეკიდა, მერე ის წვეთები თანდათანობით გამკვივდნენ. აცივდა, აცივდა, იქვე, სულ ახლოს, დახტოდნენ ციყვები, დაცუცუნებდნენ თავგები და დღეოფალეები, სადღაც ამოიხაფხაფა აფთარმაც. მაგრამ ბებერი ბუები მაინც გაშეშებულები ისხდნენ.

ისინი ამაყადთავაღერილები გადასცემდნენ თავიანთი სხეულის სითბოს პატარა, ძალიან პატარა ლამაზ ბავშვს. პატარებს ხომ ლამამობით ყველას სჭირდება სითბო, — ბუებ-საც და აღამიანებსაც!

გათენებისას ტყეში ხმაური ატყდა. მოისმა ძაღლებისა და თოფების ხმები. ბუებმა ერთხანს კი ითმინეს, მაგრამ მერე ველარ გაუძღეს შიშს, აფრინდნენ და მუხის ფულუროს შეაფარეს თავი.

მოცვივდნენ ძაღლები, ატეხეს ყეფა, მოირბინეს აღამიანებმაც, მოანათეს ფარნები, ჩაიჩოქეს ბავშვთან, იყვნენ ასე... მერე აიყვანეს ხელში, დაუწყეს კოცნა, ხელგებით უსინჯავდნენ სხეულს, უკვირდათ, თბილი რომ იყო... ცისკენ იყურებოდნენ, ღმერთს სწირავდნენ მადლობას. ბებერი ბუებისკენ კი არავის ამოუხედავს.

ბებერი ბუები თავიანთ ფულუროში ისხდნენ. ხან ტყის სიღრმისკენ მიმავალ აღამიანებს უყურებდნენ, ხან ერთმანეთს შეხედავდნენ. როცა ყველანი გაუჩინარდნენ, ფულუროში ჩაღრმავდნენ, კრუსუნით, მხრების აწევით შეუქციეს ზურგი ერთმანეთს, ჩაიწიეს, ჩაიწიეს, თავი მხრებში ჩარგეს, სანამ ჩაიძინებდნენ ჩვეულებისამებრ აბუზლუნდნენ:

— შუ-ბუ! შუ-ბუ! — რაღა ჩვენს სიცოცხლხო.

მაგრამ ძალიან მალე გაჩუმდნენ, შემობრუნდნენ, გვერდი გვერდს მიჰყუდეს, თავი-თავს და ასე ჩაიძინეს.

კონსერტი საქათმეუი

ალექსანდრა მკვახიძე

საქათმეუი კონცერტია
უჩვეულო, არნახული,
ყველა აქეთ მოიჩქარის
მსუქანი და გალახული.
ღობე-ღობე, მინდორ-მინდორ
მოდიან და იჩქარიან,
ბილეთებს იქ ყიდულობენ,
სადაც მწვანე ჭიშკარია.
დარბაზში და კულისებში
კაკანი და ყაყანია,
კითხულობენ:

- ეს ვინ არის?
- კარგად მღერის?
- ახალია?

აჰა, ორმა მამლაყინწამ
მოაგორა როილი,
მას მამალი მიუსკუბდა
წითელბიბილოიანი.

* * *

რახანია საქათმესთან
დაცუნცულებს მელია,
შიგნით სიცილ-ხარხარია,
ხიფათს ხულ არ ელიან.

კარგად იცის მელაკულდამ;—
სიფრთხილეა მთავარი,
მერე ისე დაიყვილა,
როგორც ყვივის მამალო!
და გაჩუმდა,—უმზაკობა
გულში ეამაყება,—
არც კი სუნთქავს, გარინდული
უცდის კარის გაღებას.
არაფერი არ აზინებს,
მართლაც რკინის გული აქვს...
მაგრამ უცებ საიდანღაც
კისერში სწვდა მურია!

ნახატი ბესო ხილაშვილი

მენახშირე და ორი მევისკვილე

ერთი მენახშირე ესპანეთს მიდიოდა. გზად ორი მეწისკვილე დაემგზავრა, დაძმობილდნენ და ერთად გასწიეს.

კარგა მანძილი იარეს მხიარული მასლაათით.

ამასობაში საგზალიც შემოვლიათ: გულაში ერთი მუკა ფქვილიდა შემორჩენოდათ. მეწისკვილეებმა იფიქრეს, მენახშირე გულუბრყვილო კაცია, ადვილად მოვატყუებთო:

— მოდი, ამ ფქვილით კვერი გამოვაცხოთ,—თქვა ერთმა.

— პატარა გამოვა,—არ დაეთანხმა მეორე.

— რა ვუყოთ მერე. რაც გამოვა—გამოვა!

— ეგრე იყოს! მაგრამ ერთი კვერი რა სამად გასაყოფია!

— მაშინ, ვინც ამაღამ კარგ სიზმარს ნახავს, იმან შეჭამოს.

მენახშირეს ხმა არ ამოუღია.

სალამოს კვერი გამოაცხეს და დასაძინებ-

ლად მუხის ძირას წამოწუნენ. მეწისკვილეებმა ხერხვა ამოუშვეს, მენახშირემ კი ვერა და ვერა დაიძინა. იწრიალა, იტრიალა; ბოლოს აღვა და შეჭამა კვერი.

ილით მეწისკვილეებმა სიზმრის მოყოლა დაიწყეს:

— წუხელ, ვითომ, ორმა ფრთოსანმა ანგელოზმა ცაში გამაქანა, იქიდან ჯოჯოხეთს რომ დაეცქეროდნი...

სიტყვა მეორემ ჩამოართვა:

— შენი არ იყოს,—მეც ორმა ანგელოზმა პირდაპირ სამოთხეში შემაბრძანა და...

— კაი შიში კი მაქამეთ.—თავში ხელი შემოიკრა ეშმაკმა მენახშირემ:—მეც, ცაში აფრენილები რომ დაგინახეთ, ვიფიქრე: ამათ თავს კაი ამზავი არ არის—მეთქი. ავდექი და, თქვენი სულის მოსახსენებლად კვერი შევჭამე.

შახმავალი

პეიპი

როქი

თუ მეფესა და ეტლს შორის ყველა უკრა ცარიელია ე. ი. — ფიგურები (მხედარი, კუ ან ლაზიერი) უკვე გამოყვანილია საწყისი პოზიციიდან (იხ. პირველი დიაგრამა), მოთამაშეს შეუძლია სვლა გააკეთოს ერთდროულად ორი ფიგურით: მეფით და ეტლით:

ამისათვის საჭიროა: მეფე გადავიყვანოთ ერთი უკრის გამოტოვებით ეტლის მხარეს, ხოლო ეტლი დავსვათ მეფის გვერდით, პირველივე უკრაზე, მეორე მხრიდან (იხ: მეორე დიაგრამა).

ამ სვლას როქი ეწოდება.

როქი არ შეიძლება:

- 1) თუ მეფე ან ეტლი არ იმყოფებიან საწყის პოზიციაში, ან დაუბრუნდნენ საწყის პოზიციას, მაგრამ უკვე გაკეთებული აქვთ სვლა.
- 2) თუ მეფე, ან რომელიმე უკრა მეფესა და ეტლს შორის იმყოფება მოწინააღმდეგის ფიგურის მუქარის ქვეშ (იხ. მესამე დიაგრამა).

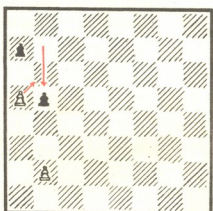
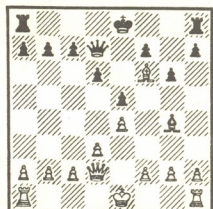
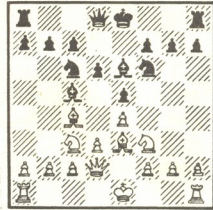
გავლაზე აყვანა

თუ საწყისი პოზიციიდან პაიკი გადაადგილდა ერთბაშად ორ უკრაზე, მაგრამ გადაკვეთა მოწინააღმდეგის პაიკის მუქარის ქვეშ მყოფი უკრა, მაშინ მოწინააღმდეგის პაიკს შეუძლია იგი აიყვანოს ჩვეულებრივი წესით, როგორც ეს მეოთხე დიაგრამაზეა ნაჩვენები. (მაგრამ თუ თერთები ახლა სხვა სვლას გააკეთებენ, შემდეგ მათ უკვე აღარა აქვთ უფლება აიყვანონ პაიკი).

აყვანის ასეთ განსაკუთრებულ შემთხვევას „გავლაზე აყვანა“ ეწოდება.

გახსოვდეთ:

მ ხ ე დ ა რ ი. ერთადერთი ფიგურაა, რომელსაც შეუძლია გადაახტეს როგორც მოწინააღმდეგის, ისე საკუთარ ფიგურებს.

ქ ს ზ უ ლ ც ე ი ა

ვალანები

ნუნა ლალიძე

მამლებივით წაიკიდნენ
ვახტანგი და მურადი.
ვახტანგია ღონიერი,
მურადი კი გულადი.

მაგრამ ღონე რას უშველის.
ხერხი იცის მურადმა,—
ერთი სარმა და ვახტანგი
დააწვინა გულადმა.

გამოცანა

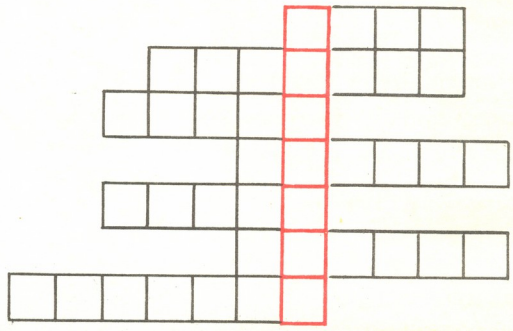
პართლოს კასრაძე

წითელი მზეთუნახავი
ბნელში ზის კარგა ხანია,
თვითონ თუ ცხრაკლიტულშია,
გარეთ უყრია თმანია.

ენის გასატეხი

პეპანი ბარათია

ღაღიმ დიღით დაღის დოღი
განია და დაძაღა.
დოღი დაღიმ დაძაღაო,
დაღის უთხრა დაძაღამ.

თავსაჯები

შეავსეთ ცარიელი უჯრედები ხილელის სახელებით ისე, რომ ფერად უჯრედში მივიღოთ საქართველოს დედაქალაქის სახელები.

შეადგინა ქ. ქუთაისის 32-ე საშუალო სკოლის მოსწავლემ ბელა ბობოხიძემ.

რეცუსი

„მა

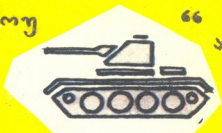
ჭაჭ

ს

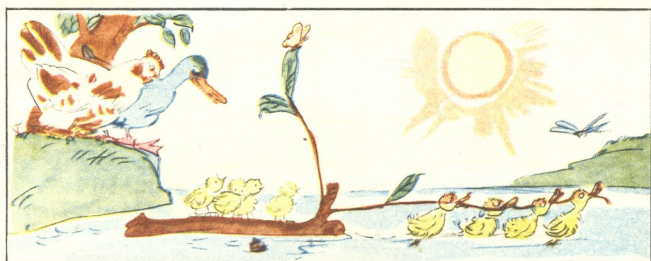
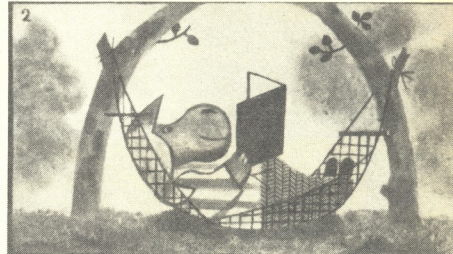
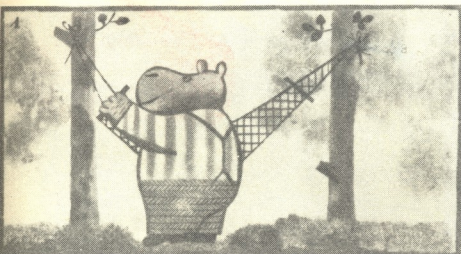

მოუ

„ა

შეადგინა მცხეთის რაიონის, მუხრანის საშ. სკ. მოსწავლემ
დალი სარუაშვილმა.

შოგარი რედაქტორი მუხრან მახარაძე

სარედაქციო კოლეგია: მუხრან გოგიბერიძე, ლილა პარაძე, ვაჟა მამულაშვილი, ჯიშნა მუჯირი
ირაკლი ქვიციანიძე (პ/მ მდიანი), შალვა ცხადაძე (სამხ. რედაქტორი), რობერტ ლარიანიძე.
ვივი ქვიციანიძე

საკ. ალექ. ცაიხა და ვ. ი. ლენინის სახელობის პიონერთა ორგანიზაციის რესპუბლიკური საბჭოს ფურნალ-
კლავი ნასტი თამაზ ხშივიძისა

ტიპოგრაფია ბ. არინიძე

მისამართი: რედაქცია, გამომცემლის. სტამბის—თბილისი, ლენინის, 14, ტელ: მთ. რედაქტორის—93-41-30, 93-98-15,
პ/მ მდიანის — 93-10-32, 93-98-17; სამხ. რედაქტორის—93-98-18; განყოფ.—93-98-19; სამდივნოს — 93-98-16

გაზეთი: სასწრაფოდ 12/VII-74 წ., ხელმოწერილია დასაბეჭდად 30/VIII-74 წ., ჰალადის ზომა 60x90^{1/4}
ფხ. ნახ. ფურც. 25, ტრაჟი 159,700 შეფ. №2706. „დილა“ №10, на грузинском языке. ფასი 20 კაპ

საკ. კ. ცაიხის
გამომცემლობა
Издательство
ЦК КП Грузии

„თოვლის კატა“—ბელოცია კოტე შინგულია, 7 წ.
თბილისი

„კუკული“—ნახ. ვლადიმერ გელაშვილია, 5 წ. თბილისი.
„ვოკალიზა“—ნახ. ელენე ბერიაშვილია, 6 წ. გურჯაანის
რაიონი, სოფ. ვეჯანი.

„მეგობრები“—ბელოცია ვიოტე კობაკიძე,
5 წ. თბილისი.

„ჭიჭინო ღღერნახ ირინე ზაზაძე, 5 წ. ახალციხე.
„ჩვენს მზონახ“—ნინო კაკაბაძე, 6 წ. თბილისი.

76055

